

SEBZE MEYVE KONUSUNDA UCUZ BİR ÜLKE OLMAYACAĞIZ

Radio Trafik'te yayınlanan Ticaret Trafiği programına konuk olan, Türkiye Gıda ve İçecek Sanayi Dernekleri Federasyonu Yönetim Kurulu Kurucu Üyesi ve 21. Dönem İTO 13 No'lu Meyve Sebze Komitesi ve Meclis Üyesi Mustafa MANAV önemli açıklamalarda bulundu.

Radio Trafik canlı yayınında son günlerde gündemde önemli yer teşkil eden soğan fiyatlarındaki yükselişi değerlendiren İTO Meclis üyesi Mustafa Manav, Eylül-Ekim aylarında üretilip, Mayıs ayına kadar saklanan soğanda verilen firelerin artışta önemli rol oynadığını belirtti. Ancak tek artış nedeninin fire olmadığını belirten Manav, üretim dönemindeki fiyatla, sezon sonu fiyatlarının arasında fark olmasının gayet doğal olduğunu ifade etti.

Gündemde olan soğan örneğinden yola çıkarak özellikle israf ve fire konusunun altını çizen 13 No'lu Meyve Sebze Komitesi üyesi Mustafa Manav, öncelikle ürünlerde neden fire olduğunu açıkladı: "Ekim ayından ta Nisan ayına, Mayıs ayına kadar saklanan bir malda fire olmaz mı? Muhakkak olur neden olur? Soğuk hava depolarına soğanı koyamazsınız çünkü çok maliyetlidir. Kilo başına 3 TL, 4 TL maliyet getirir. Dolayısıyla bizim kuru depo dediğimiz yerlerde soğanlar bekletilir ve bunu fire vermesi gayet doğal. Şimdi basında ben de görüyorum, biraz da gülüyorum. Artık satış şansını kaybetmiş, soğanların çöpe dökülmesi gayet doğal. Bunu sanki soğanların çöpe dökülüyor, fiyat artışı sağlanıyor imajını algılanması hem yanlış hem de biraz da komik. Pazarda 25 liraya satılan soğanı hangi akıllı çöpe döker? Bu bütün ürünler için geçerli her ürün için geçerli... Depoya koyduğunuz 20 ton ürün 3-4 ay bekletiyorsunuz. Muhakkak bir ton 2 ton fire verir. Yani bunu kabullenmek lazım. Bir de bu kuru depolarda soğanı koyduğumuzda eğer hava nemli ise çürüme daha çabuk olur, doğal olarak o da var. Böyle bir sürü etken var. Türkiye'de gıdadaki israfı beraber fire olayının yıllık maliyetinin 18 milyar dolar olduğunu belirten Mustafa Manav, bu rakam mübalağa olsa bile en azından 15 milyar dolarlık bir kayıp olduğunu vurgu yaptı. Lokantalarda yemediğimiz zeytin, tabakta bıraktığımız şeyler israf diyen Manav; "Ama Adana'nın sıcaklığından malı, benim karpuzu koyduğumuzda İstanbul'a gelene kadar yolda en azından 200 300 kilo fire, rüzgârdan sıcaktan bu tür kayıplar olacak.

Ama bazı kayıplar hakikaten çok pahalı nedir bunun önlemi? Soğuk hava frigolu arabalarla taşımak, o da çok büyük bir maliyettir. Çünkü soğuk hava frigolu kamyonların dönüş yükü bulması çok zor oluyor. Ama ben şunu söyleyebilirim ki bizim hal esnafı dünyadaki en hızlı hareket eden zihniyete sahiptir. Tarladan malı topladığında ertesi gün satışa sunabilecek bir şansa ve beceriye sahiptir. Zaten bu sağlanmazsa kirazla çilekte öyle hassas mallarda tamamen fire olur ve büyük zararlar ortaya..." ifadelerini kullandı. Bahar aylarının sebze-meyve fiyatları açısından yüksek olduğunu belirten İTO Meclis Üyesi Mustafa MANAV, 20 gün önce eriğin kilosunun halde 1.000 lira, perakende de ise 1300-1400 liraya çıktığını belirtti. Yazın bu 40 50 liraya düşecek diyen Mustafa Manav, bahar aylarını değerlendirirken "Şimdi bahar gelirken kış meyvelerinin bitimi, onlarda düşüş beklememek lazım. Bahar gelirken de yeni meyvelerin piyasaya çıkışı, onlarla turfanda, onlarda da ucuzluk beklememek lazım. Havalarda soğuk gitti, yağmur da az oldu. Biraz acele etmemek lazım, beklemek lazım." dedi.

Kahramanmaraş merkezli depremlerin tarıma da etkisi olabileceğini ve özellikle mevsim koşulları sayesinde üç kere hasat yapan Hatay'ın bundan etkilenebileceğini belirten Mustafa Manav, bölgedeki su kanallarında eğer bir büyük bozulma olmazsa, arıza yoksa durumun kısmen toparlanabileceğini

vurguladı. Meyve sebze konusunda önümüzdeki dönemde ucuz bir ülke olmayacağız diyen İTO 13 No'lu Meyve Sebze Komitesi üyesi Mustafa Manav, suçlanan kabzımallar olsa da fiyat artışlarındaki asıl sorunun maliyet artışları olduğunu belirterek şu ifadeleri kullandı: "Hep kabzımallar suçlanmıştır. Hep böyle bir günah keçisi bulunmuştur ama hep düşünmemiştir ki mal uçarak, ışınlarla gelmiyor buraya. Bu maliyetler artık arttı. Dediğim gibi sıfır aldığınız bir mal bile. Satışta eğer 4 liraya 5 liraya bulmazsa kar mümkün değil. Tarladan bir liraya aldığınız herhangi malın hale kadar satış yerine kadar 4 TL bir maliyeti oluyor. Şimdi eğer siz tarladan bir liraya alırsanız 5 liraya mal olan malı 7-8 liraya satmak zorundasınız. O zaman maliyete göre 7-8 kat artmış oluyor. E tabii burada satış masrafları var bizim hallerde. Ürün taşıma maliyetini düşürmek için Fatih Sultan Mehmet Köprüsü'nün gece saatlerinde meyve sebze taşıyan araçların kullanılmasına izin verilmesi gibi bir seçeneğin komite toplantısında gündeme geldiğini de sözlerine ekleyen Manav; "Şimdi üçüncü köprü olayı da büyük maliyet getirdi. Son dönemde bazı meslektaşlar soğuk hava frigolu arabalarla malını göndermeye başladı. Onların boş dönüşü onları bir maliyet getiriyor. Şöyle bir düşünce oldu, son komite toplantımızda acaba dedik. Geceleyin trafik serbest iken FSM'den geçiş hakkı verilebilir mi diye bir düşünce oluştu ama bu ne kadar tabii uygun ne kadar olur olabilir? Yazın çok önemli, yani o kirazı çileği anında siz satış yerine ulaştıramazsanız firesi oluyor, israf kaybı oluyor. İTO Meclis üyesi Mustafa Manav, sektördeki en büyük sorunlardan birisinin de ödeme dengesizliği olduğunu vurguladı. Hal esnafı ile üreticiler arasında sorun olmadığını ancak marketlerin uzun vadeli ödeme yapmalarının sektörü zorladığını belirten Manav sözlerini şöyle sürdürdü: "Hal esnafı satılan malı gönderen üreticiye 15 gün içinde parayı ödemek zorunda. Eğer ödemezse belediye ruhsatını iptal ediyor. Buna ek olarak bizim hal esnafının belediyeye verdiği teminat mektupları vardır. Eğer siz köylünün üreticinin gönderdiği mala parayı ödemezseniz hemen bir imzayla bir dilekçeyle o teminattan zaten üretici parasını alabiliyor. Sigorta gibi yani hal, Türkiye'deki 4-5 milyon üreticinin garantisidir. Üretici ile hal esnafı arasında Türkiye sınırları içinde dava bulamazsınız. 2 taraf da birbirini tanır bilir sonucu kabullenir. Yani problem yaşanmaz ama tekrarlıyorum bilhassa meyve sebzenin satışının satış parasının en fazla bir ay içinde satıcıya ve üreticiye ödenmesi gerekir. Biz halde marketlere mal veriyoruz. Bakın düşünebiliyor musunuz? Üreticiye 15 günde ödeme zorunluluğumuz var fakat marketlerden Tahsilatı bazen 2 ay, bazen 3 ay benim meslektaşlarım da 4 aylık çekler ve senetler var. Biz bunu Ticaret Odası'nda çok gündeme getirdik, yönetim kuruluna sunduk, Ankara'ya bu haberler gitti hâlâ daha tam olarak kesinleşmedi. Çünkü Türkiye'de hemen hemen marketlerin satış potansiyeli %70 beşle falan ulaştı. Pazarcı mana küçük esnaf çok azaldı.